

גנזי המלך

קובץ שבועי בענייני יהדות מהוצאת **ארבע נופות**

443

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 0732-776776 03-6777779 מופץ בכל הארץ ב-40,000 עותקים

"וַיִּקְהַל מֹשֶׁה אֶת כָּל עֵדֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֱלֹהֵי הַדְּבָרִים אֲשֶׁר צִוֶּה ה' לַעֲשׂוֹת אֹתָם"

מידה כנגד מידה

מתוך דרשותיו של הרב אמנון יצחק שליט"א

ולחוש אותה הרגשה כפי שעולל לחברו; עליו לבוא לביתו להקיש על הדלת בעדינות, לבקש רשות כעני העומד בפתח, להיכנס לבית בפסיעות מדודות וקצובות, להיות חפוי ראש ומבוויש מוכן ונכון לקבל תוכחה, להטות אוזן לכל הביטויים הלא נעימים שיטיחו בו הנגזל ובני משפחתו, גם השכנים ישמעו וגם כל אנשי העיר יראו בבושתו, כשם שהדבר הזה אירע לנגזל בשעה שבא הגזול לגזול אותו; עליו לקבל הכל באותה המידה שעולל לנגזל.

מטעם זה עליו להחזיר את הגזילה; "בְּיוֹם" ולא בלילה, כלימה תחת כלימה. חרפה בעבור חרפה. דפיקות לב כגמול לדפיקות הלב שגרם לנגזל. וכל מה שחש והרגיש הוא בעת שנעשק, עליו לספוג ולקבל בשעה שהוא בא להחזיר. וכן מצאתי בשיטה מקובצת בשם המאירי ז"ל; "גזל הגר שהחזירו בלילה לא יצא וצריך להחזירו ביום כדי הקרבת אשם ונ"ל הטעם; כדי שיחזירוהו בפרסום".

(מעייני החיים)

"הַחֲדָשׁ הַזֶּה לָכֵם רֵאשׁ הַחֲדָשִׁים
רֵאשׁוֹן הוּא לָכֵם לַחֲדָשֵׁי הַשָּׁנָה"
(שמות' יב ב).

'שמות החדשים כפי שכתוב בתורה; החדש הראשון, השני... הוא

המשך בעמ' 2 <<<

עון העגל' (תנחומא' תרומה' ח). וכשתדקדק תמצא; כי כל פרטי עון העגל בא כנגדן במשכן; הם נתאוו תאוה, הנה הנם הכינו מקום לה' אלקים אמת להיות לפניהם. הם בנו מזבח והעלו עולות, הנה הנם הכינו מזבח להעלות עולות ושלמים לה'. הם נתנו זהבם, הנה הנם נתנו זהבם וכספם וכל כלי חמדתם לה'. הם פרקו נזמיהם, הנה הנם הביאו האנשים על הנשים לא נזם לבד, אלא כל עדים מעליהם וכל כלי חמדה. הם עשו ממונים עליו לעשותו, הנה הנם פקדו בצלאל לעשות. אמרו; "אַלֶּה אֶלְקִיךָ" הנה; "אַלֶּה פְּקוּדֶיךָ" לכפרה' (שמות' לח כא).

אמר רבא: "גזל הגר שהחזירו בלילה לא יצא דכתיב; "בְּיוֹם" (ויקרא' ה כד). החזירו להצאין לא יצא, מ"ט? "אֲשָׁם" קרייה רחמנא" (ב"ק' קי). 'לא יצא' כי אין כאן תשובה והחזרה שלמה; לפי שהוא גזל והטיל אימה על הנגזל, בייש אותו השפיל את כבודו, השתלט עליו והפגין כחו בפניו, שיתק אותו ולא נתן לו לפצות את פיו ועל כן באותה צורה שגזל אותו ובאותם ההרגשים שהרגיש הנגזל ברגעים המפחידים שבהם בוצעה הגזילה, את כל אלה עליו לקבל חזרה בשעת תשובתו והחזרת הגזילה לבעליה.

על הגזולן להרגיש אותו הטעם

וכתב הרמ"א; 'והנראה; כי ידוע שהתיקון צריך להיות מעין הקלקול. ומחמת שהמשכן בא לכפר על עון העגל וכאשר הטאו בעגל היה על ידי הקהל כמ"ש; "וַיִּקְהַל הָעָם עַל אֶהְרֹן" (שמות' לב א) כי מלבד חומר העוון של עשיית העגל היה גם ברבים שהוא חילול ה', ע"כ גם התיקון צריך שיהיה כן בהקהל לקדש שם ה' במה שיעשו את התיקון והתשובה היא; "וַיִּקְהַל"."

ר' נתן ור' אחא בשם ר' סימון אמר: "אם עשית חבילות של עבירות, עשה כנגדן חבילות של מצוות. עינים רמות; "נְהִי לְטַשְׁפַּת בֵּין עֵינֶיךָ" (דברים' ו ח). לשון שקר; "וְלִמְדַתְּם אֹתָם אֶת פְּנִיכֶם" (דברים' יא ט). ידיים שופכות דם נקי; "וְקִשְׁרַתְּם לְאוֹת עַל יְדֵיךָ". לב חורש מחשבות און; "נְהִי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה". רגלים ממהרות לרעה; הוי רץ אחר מילה שהיא בין ברכים"."

וכתב האוה"ח הק'; 'עוד ירמוז באומר; "אַלֶּה" על דרך אומרם ז"ל; 'אם עשית חבילות... עשה כנגדן חבילות של מצוות' (ויק"ר' כא ה) כי צריך האדם לתקן החטא בדוגמא; והנה ישראל הטאו ואמרו; "אַלֶּה אֶלְקִיךָ" (שמות' לב ד) לזה באה; "אַלֶּה פְּקוּדֶיךָ". זאת בבחינת הזכות לכפרת עון זה. ותמצא כי אמרו; 'העדות, שעדות הוא להם שנתכפר

מצות זכירת יציאת מצרים, כמו זכירת יום ראשון ושני בשבת שיש בה מצוה של; 'זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת' (שמות' כ ח). ומה שחזרו בנביאים האחרונים לקרוא את החדשים בשמות; ניסן אייר, הוא בשביל שכתוב; "וְלֹא יֵאָמֵר עוֹד חַי ה' אֲשֶׁר הִעֲלָה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם. פִּי אִם חַי ה' אֲשֶׁר הִעֲלָה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ צִפּוֹן" (ירמיה' טז יד) **כמו שאמרו; 'שמות החדשים עלו עמנו מבבל'** (ירושלמי' ר"ה ו. (רמב"ן יב א).

מדברי הרמב"ן אלה נראה; כי היציאה מגלות בבל גדולה היא מיציאת מצרים ושבוה של מקום נראה שם ביותר, כי הפסוק עצמו היינו יכולים לומר שהוא נאמר על ימות המשיח, שתמלא הארץ דעת השם במדה שלא היתה מקודם, אבל **הרמב"ן אומר;** כי המקרא נאמר על מה שהחליפו חז"ל לקרוא החדשים בשמות שנקראו בבבל, תחת היותם נמנים בתורה על שם יציאתם ממצרים.

זהו דבר שאינו מובן; אפילו אם לא היה במנין החדשים של תורה ענין של מצות זכירת יציאת מצרים, גם אז היה קשה מה ראו חז"ל לשנות קריאתם ממה שכתוב כמה פעמים בתורה? כש"כ לפי דברי הרמב"ן שיש בקריאת חודשים שבתורה ענין של מצוה, ענין זכירה ביציאת מצרים כמו זכירה של שבת, **קשה הדבר מאוד;** מה מצאו חז"ל ביציאה מגלות בבל שתהא זכירת יציאת מצרים נדחית מפני זכירתה, הלא אדרבה ביציאת מצרים היו נסים ונפלאות לאין מספר, מה שלא היה ביציאה מגלות בבל? ולא זו בלבד אלא שביציאת מצרים זכו ישראל לקבלת התורה ולהיות עם סגולה מכל העמים, מה שלא היה כלל ביציאה מגלות בבל?

ונראה; כי אמנם יש ביציאה מגלות בבל מה שלא היה ביציאת מצרים, **דאיתא; 'אמר ר' אחא בר יעקב: "מכאן מודעה רבה לאורייתא שקבלוה באונס". אמר רבא: "אף על פי כן הדר קבלוה בימי אחשורוש דכתיב; "קָנְמוּ וְקָבְלוּ" ('אסתר' ט כז) קיימו מה שקבלו כבר' (שבת' פח.). ופי' רש"י; 'מאהבת הנס שנעשה להם'.**

מגמרא זו נראה; כי זכו ישראל טרם שעלו מבבל לקבלת התורה בשלמות, מה שלא זכו עולי מצרים במעמד הר סיני, שאז היתה הקבלה מיראה וכאן מאהבה, אהבה זו באה להם מהנס הגדול שראו. והלא גם במצרים ראו נסים ונפלאות? אלא שאינו דומה נס של יציאה מעבודת לחרות, לנס של הצלה ממתה לחיים. ובכן, אין מדרגת האהבה בעת יציאתם ממצרים כמדרגת האהבה בעת שניצולו מגזירת המן ולכן היציאה מגלות בבל

אומרת שבוה של מקום יותר וראוי לדחות זכירת יציאת מצרים בשבילה.

אך קשה; כי לפי זה היה ראוי שהדור של בית שני יהיה גדול מהדור של בית ראשון ומצינו בחז"ל להיפך; כי בבית ראשון מותר היה לישראל להסתכל בכרובים, כמו שאמרו; **'מראין היו לעולי רגלים ראו היבתכם לפני המקום'** (יומא' נד.) **לא כן בבית שני שחזרו למצבם הראשון כשהיו במדבר שעל זה נאמר; "ולא יבאו לראות פבלע את הקנש"** (במדבר' ד כ.). וא"כ חזינו שמרחק גדול היה בין מעלת אנשי בית שני למעלת אנשי בית ראשון וגם הנבואה פסקה בימי בית שני?

ונראה לומר; כי אנשי בית שני הם הקטינו את עצמם, **דאיתא בגמרא; 'ויצעקו בקול גדול: "בייא בייא, היינו האי דאתרביה למקדשא... ועדיין מרקד בינן... לא איהו בעינן ולא אגריה בעינן"'** (שם' ט.). תפלה זו שהתפללו אנשי כנסת הגדולה שייטל השם את יצה"ר של עבודה זרה, **פירושה;** הקטנת הבחירה של האדם, כי ראו בחכמתם הגדולה שאין השכר של בחירה זו מכריע את צד ההפסד שבה, כי רבים וגדולים נכשלו בזה.

לכן הכריעו שיותר טוב להיות בעל בחירה קטנה וקרוב לבחור בטוב, מלהיות בעל בחירה גדולה והסכנה קרובה לבוא, **כעין שאמרו; 'נמנו וגמרו; נוה לו לאדם שלא נברא יותר משנברא'** ('עירובין' יג.). וכן בקשו רחמים על יצר של עריות והקטינו אותו. נמצא כי נתקטן האדם מדור זה ואילך ונכנס לסוג אחר, עד שמצב ההתקרבות להש"ת של דור זה, אף כי זכו עוד לעבודת ביהמ"ק ולמצוות התלויות בארץ, לעומת הדור של מקדש ראשון הוא כאשה שנתגרשה וחזרה לבעלה.

ובזה אתי שפיר מה שקשה מהגמרא; דאיתא; 'מקדש ראשון מפני מה חרב? מפני שלושה דברים שהיו בו; ע"ז ג"ע וש"ד, אבל מקדש שני שהיו עוסקין בתורה ובגמילות חסדים מפני מה חרב? מפני שהיתה בו שנאת חנם' (יומא' ט.).

מגמרא זו משמע; כי הדור של מקדש שני היה יותר טוב מדור מקדש ראשון. וזה סותר להגמרא דלעיל?

אבל לפי דברינו ניהא; כי המעשים של דור בית שני היו יותר טובים מהמעשים של דור בית ראשון, כי קבלת התורה שלהם עלתה הרבה על קבלת התורה של יציאת מצרים, כי הגיעו לקבלה מאהבה גמורה שאין בה נחיצות ליראת העונש כלל, **כי גם שבקבלת התורה אמרו; 'נעשה ונשמע'** (שמות' כד ז) אך זקוקים

היו גם ליראה כמבואר שם. ולכן בבית שני לא היו בהם אותן העבירות שהיו בימי בית ראשון וגם עסקו בתורה ובגמ"ח, אבל יחד עם זה נתקטנו כי ניטל חלק גדול מהבחירה שלהם ולכן רחוקה מדרגתם ממדרגת אנשי בית ראשון.

ומה נפלא הוא; כי העבירה שלהם היתה מסוג אחר, עבירה של שנאת חנם, לא עבירה של מעשה אלא של פנימיות הלב, כי אנשים כאלה אשר מצד אחד המה גדולים מצד קבלת התורה מאהבה וקטנים מצד השני כי נתקטנה הבחירה שלהם, צריכים זהירות שלא יתקטנו בגדלותם, זהירות זו אם אינה נשמרת כפי הראוי תצא מזה שנאת חנם יחד עם גמ"ח, חסד זה הלא מקורו הוא באהבת הבריות ובפרט לדור שזכו לקבלת התורה כזו שמקורה אהבת השם, **אשר התוצאה של אהבת השם היא;** אהבת אדם שנברא בצלם אלקים.

ואם אהבת השם היתה אצלם במדרגה היותר גבוהה, היתה יחד עם זה גם אהבת אדם במדרגה זו וכל החסד שלהם ממקור האהבה היה, חוץ מזה הלא אפשר לאדם לקנות אהבה לאדם ע"י ריבוי החסד שעושה עמו. ואם בגמילות חסד לא מצאו חז"ל שום חסרון כי היתה בתכלית הטוב, הלא נעשו אוהבים איש את רעהו ע"י החסד עצמו ואיך אפשר שהיתה בהם שנאת חנם?

אלא שזוהי תוצאה של צד הקטנות שבהם; כיון שלא נזהרו בשמירה הראויה לדו פרצופים כזה, עשתה ההקטנה פרי ע"י מעשה הגדלות שלהם שנאת חנם, חסרון בצורה הפנימית, ע"י גמילות חסדים שבמעשה, המעשה בא מגדלותם בתורה ובאהבת השם ואדם יחד וחסרון הצורה והפנימיות בהמעשה נולד מההקטנה שחלה בדור ההוא. וחסרון צורת הדבר יותר חמור הוא מחסרון המעשה, **כדמוכח משאלת הגמרא; 'שאלו את רבי אלעזר: "ראשונים גדולים או אחרונים?" אמר להם: "תנו עיניכם בבירה.. שחזרה לראשונים שנפדו לסוף שבעים שנה ולא חזרה לאחרונים"'** (שם').

ואע"פ שלא היה שם חסרון צורה בכל ענינם כי אנשי צורה היו, אלא חסרון כל שהוא בצורת המעשה גדול יותר מחסרון המעשה לגמרי. ולא רק מחסרון עשיית מצוה אלא גם מעשיית עבירה, **אך לפי זה קשה;** מה היתה התועלת בהקטנת הבחירה, אם אחר ההקטנה אפשר לבוא לעבירה כזו הגדולה יותר מע"ז ועריות, הלא אין כל רוח במה שהחליפו אנשי כנה"ג את מצב האדם ובחירתו ואדרבה הגדילו את הסכנה בזה. ואם אין הכרעה

גנזי המלך דברים הטעונים גיזה גנזי המלך דברים הטעונים גיזה

זאת היתה הסיבה של הקטנת הדור הזה לעומת הדור הקודם; הקטנה בקרבת השם אליהם והקטנה במדרגת הבחירה. וכיון שנתקטנו לשמירה יתרה המה נזקקים; שמירה גם במעשה הטוב, שמירה גם במעשה הגדלות, אבל יחד עם מה שנתקטנו לא פסקה גדולתם מהם, גדלות של תורה וגמ"ח יותר מדור הקודם. וזכר לגדלות זו עשו חז"ל בשמות החדשים; זכר להיותם בבבל כי שם נקראו שמות חדשים, כי בהיותם שמה עוד טרם שיצאו; 'קיימו מה שקבלו כבר'. על נס כזה וקבלת תורה כזו נאמר המקרא; "נלא יאמר עוד חי ה' אֲשֶׁר הִעֲלָה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. כִּי אִם חַי ה' אֲשֶׁר הִעֲלָה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ צֶפּוֹן וּמִפֶּלַח הָאֲרָצוֹת", שאר ארצות עיקר ויציאת מצרים טפל להם. (תורת אברהם) ■

ולמה עשה זאת הקב"ה לדור הזה, הלא עלו במעלה הרבה יותר מדורות הקודמים, כי קבלו את התורה עליהם ועל זרעם עד עולם מתוך אהבה גמורה? תשובה על זה גילו לנו חז"ל; "הספי עיניך מנגדי שָׁהֵם הַקְּהִיבֵנִי", לולא ששכנתי בתוכם לא היו מתנשאים ובאים לידי הטא' (רש"י 'שיה"ש' ו). כלומר; המעלות הגדולות שהיו לישראל במקדש ראשון, השראת השכינה שהיתה להם בהתקרבות היותר גדולה, הן גרמו להם להתנשא בזה, להתגאות בקרבת אלקים אליהם ומתוך כך באו לידי הטא. מה עשה הקב"ה כדי להצילם מן החטא? הרחיק עצמו מהם, לקח מהם את חמשת הדברים במקדש שני ואז יהיה נקל להם שלא לחטא, דבר זה הבינו אנשי כנה"ג ובקשו רחמים להקטין את הבחירה כדי שלא יבוא לחטאים של ע"ז וג"ע.

ודאית לטובת הדורות, מאין למדו אנשי כנה"ג לעשות שינוי בהצירה של האדם, מכפי הטבע וסדר החכמה שיצר בו השי"ת את עולמו? ונראה; כי למדו זאת מהשי"ת בעצמו, כי איתא בגמרא; 'המשה דברים חסרים היו במקדש שני; ארון... שכינה, רוח"ק, אורים ותומים ואש של מזבח' (שם' כא:). חסרון של דברים אלה ניכר היה כל כך, עד שבכו הזקנים בראותם ביהמ"ק כזה הולך ונבנה, חסרון זה הוא ההקטנה של הדור הזה, לא אנשי כנה"ג הקטינו את הדור אלא הקב"ה בעצמו הקטין אותו ואנשי כנה"ג כוונו לדעת המקום ובקשו שיקטין גם היצה"ר יחד עם הקטנת מעלתם והקב"ה הסכים על ידם והיתה להם הרוחה לכה"פ מעבירות חמורות שבמעשה.

אעפ"י שאתם חכמים מחוכמים

כן בודאי שמן הראוי לנהוג כל בתר איפכא; לכבד תלמיד חכם ככל האפשר ויהיה כנגד המשחיתים וכדאמרין; 'זונות מפרנסות זו את זו, ת"ח לא כ"ש'?' (שבת' לד.). (כי הזונות אף על פי שבודאי הם שונאין זו את זו, עם כל זה הזונה מפרנסת חברתה כדי שתתנאה לפני המנאפין ולא מאהבתה בה אלא לטובת עצמה... והנמשל הוא; מאחר שאתה תלמיד חכם אם תזלזל בחכמים בפני ההמון גם כבודך יזל וירד בעיניהם', 'בן יהוידע' שם'). ואי לזאת אין ראוי לתלמיד חבר לקרוא לרבו בלי שום תואר וכ"ש בפני הדיוטות ועמי הארץ. ולפע"ד; אפילו רב לתלמיד גמור, כל שהוא בסוג תלמיד חכם מן הראוי לכבדו לפני ההמון בזה"ז ולמפלג ליה יקרא וכמ"ש הרמב"ם; 'כשם שהתלמידים חייבין בכבוד הרב כך הרב צריך לכבד את תלמידיו ולקרבו כד אמרו חכמים; 'יהי כבוד תלמידך הביב עליך כשליך' (אבות' ב י) (תלמוד תורה' ה יב). ונכון ג"כ שלא יקראנו בשמו בלא שום תואר וכיו"ב ראינו בספר 'פלא יועץ'; 'שאפילו חכם גדול ראוי לחלוק לו כבוד אף לתלמיד מתחיל כדי שממנו יראו וכן יעשו ולחבב התורה על לומדיה. וכ"ש שהת"ח צריכים לעמוד זה בפני זה ולנהוג כבוד ביניהם... בזמנינו שאפילו התלמיד לומד עוד מפי סופרים וספרים ויכול להיות תלמיד המחכים את רבו. (שו"ת 'יביע אומר' א יו"ד יח) ■

דיינו של זה ולא השגיחו בדברי רז"ל שמאוד החמירו בעוון זה אשר בגללו חרבה ירושלים (שבת' קיט:). וכן; 'אם ראית תלמיד חכם שעבר עברה בלילה אל תהרהר אחריו ביום... שבודאי עשה תשובה' (ברכות' יט.). וכן; 'המבזה תלמיד חכם נקרא אפיקורוס או; מגלה פנים בתורה שלא כהלכה. ואין לו חלק לעולם הבא' (סנהדרין' צט:). וכן; 'שנים עשר אלף זוגים תלמידים היו לו לרבי עקיבא וכולם מתו מפסח עד פרוס עצרת מפני שלא נהגו כבוד זה בזה' (יבמות' סב:). תסמר שערות אנוש. וידעתי בני ידעתי כי הם מחלקים בזה בדברים הדברים טלאי על גבי טלאי. 'מעייילי פילא בקופא דמחטא' (ברכות' נה:). כדי להורות היתר לעצמם ומכה ישנה היא זו. וכמ"ש בשו"ת מהרי"ל (קצד). דיברתי בזה בדרשותי לפני החברים המקשיבים לקולי (אשר נפתו לקבל לשה"ר על גדולי הדור מאיזה חכמים בעיניהם אשר הרשו לעצמם להרבות בדברי בלע לפני ההמון ועמי הארץ בדברים שאסור לשמען וכ"ש להעלות על הילק ונומתי להם: 'לא חילק ולא בילק' (לשון חורבה... ל"א; שני דיני סדום וכך שמותם' רש"י 'סנהדרין' צח:). ידענא' באיסור חמור זה 'דתבר גזיזי' ('שנשבר לחתיכות' רש"י 'ברכות' יח:). וב"ה דברים שיצאו מן הלב נכנסו ללב ושמעו אלי. השי"ת יחזירנו בתשובה שלמה אמן. ואשר על

'ניאמר משה אל בני ישראל קרא ה' בשם צלאל בן אוּרִי בן חור למשה יהודה' (שמות' לה ל) 'אמר משה: "אף על פי שכולכם חכמים מחוכמים עם כל זה הקב"ה בחר בו שעליו לשלם מה שעשיתם בחור אביו שנהרג על קידוש השם"' (שפתי כהן' שם') עמדותי ואתבונן בדין תלמיד חבר; אם מותר לקרוא לרבו שאין רוב חכמתו ממנו בשמו 'פלוגי' בלא תואר 'רבי פלוגי' או חשוב כקורא לרבו בשמו. ואם מותר לקרוא לרבו המובהק 'הרב פלוגי' בלא תואר 'רבי'?! ... ומכל מקום בזמן הזה; שסתם תלמיד חכם נקרא בתואר 'רבי' ונתרבו התארים מאד, אין לתלמיד חבר לקרוא לרבו בשמו בלא שום תואר ואפילו שלא בפניו. ולא דמי לזמן חכמי הגמרא; שאין נקרא בתואר 'רבי' אלא מי שנסמך לכך. וע"ע במגילה (כא:). וכ"ש בדור היתום הזה; דאחסור דרי הולך וחסור ויחננו בחסרות'. וכבוד התורה ירד פלאים ובפרט על ידי המפלגות; אשר כל חלקה טובה הכאיבו. וכל רב שהוצרך להצטרף לאיזה מפלגה מאיזה אונס וכדומה; קנאים פוגעים בו ויעפרו בעפר לעומתו והסתר יסתירו פניהם מתורתו וחכמתו וכאילו; 'קטיל קני באגמא הוא' (שבת' צה:). ובעונותינו הרבים הותרה הרצועה לבזות תלמיד חכם וזה פוסל דיינו של זה וזה פוסל

פרשת 'ויקהל פקודי'

"וַיְהִי הַפְּרָבִים פְּרָשִׁי כְּנָפִים לְמַעַלָּה"

לנצל את כחות הילדים בקטנותם

"פֶּאֶשֶׁר צִנָּה ה' אֶת מֹשֶׁה" ('שמות')
ל ט א

'יהודה בן תימא אומר: 'הוי עז כנמר וקל כנשר ורץ כצבי וגבור כארי לעשות רצון אביך שבשמים''' ('אבות' ה כ)

שואל רבי יהודה צדקה זצ"ל; מדוע הוצרך התנא להשתמש בדוגמא המוחשית להיות עז כמו נמר, או להיות קל כמו נשר, להיות רץ כמו צבי וגיבור כמו ארי. וכי לא די היה אם היה אומר בקצרה; 'הוי עז קל רץ וגיבור לעשות רצון אביך שבשמים'? אלא דבר גדול בא התנא להשמיענו כשנקט לשון זו; שאדם נדרש לרכוש מידות אלו כקנין נפשי טבעי שלו כאילו מידה זו של קלות וזריזות היא תכונה המוטבעת בו מעצם בריאתו. כשם שהנמר הוא עז מטבעו והנשר קל מטבעו והצבי מהיר מטבעו ואינם זקוקים לכל התאמצות כדי להיות כאלה כך חובת האדם להתמיד בהשרשת מידות אלו עד שהרגל יהפוך אצלו לטבע שני ולא יצטרך כלל לעשות מאמצים יוצאים מגדר הרגיל כדי להזדרז ולהיות חזק כצור בקיום מצוות ה'. ('נר יהודה')

פעם שהה הצדיק רבי צדקה חוצ'ין מבגדד זצ"ל ללינת לילה בעיר תל אביב. שאל את בעל אכסניתו: "האם נמצא בקרבת מקום בית כנסת שמתפללים בו שחרית עם 'הנץ החמה'?" השיבו הלה: "בקרבת מקום אין, אלא בריחוק מקום כדי מהלך של שעה ויותר". אמר רבי צדקה חוצ'ין: "לא נורא, נשכים באשמורת הבקר שעה אחת קודם ונלך לשם". ואכן כך עשה. עם שחר קם ופנה ללכת לדרכו להתפלל עם 'הנץ החמה' במקום המרוחק והנה אך צעד צעדים מספר מן הבית ראה פתאום לפניו את בנין בית הכנסת הגר"א שברחוב הירקון נכנס פנימה ושאל: "באיזו שעה תפילת שחרית?" אמרו לו: "עם 'הנץ החמה'". מיד שמח רבי צדקה שמחה גדולה ואמר: "ראו מה גדולים מעשי היצר, כדי להכשיל אותי ולרשלני נשכח מלבו של בעל האכסניא שלי כי סמוך לביתו מתפללים 'ותיקין' ואילו משהתגברתי על העצלות כאפס נחשב. אך צעדתי כמה פסיעות וכבר בית הכנסת לפני". ('אורות המזרח')

"וַיְהִי הַפְּרָבִים פְּרָשִׁי כְּנָפִים לְמַעַלָּה" ('שמות' לו ט)

יש ילדים קטנים ששאפוניהם הרוחניות גבוהות כ"כ עד שהכתוב מעיד עליהם שהם בבחינת; "פְּרָשִׁי כְּנָפִים לְמַעַלָּה" העומדים מסביבם אינם מסוגלים להאמין שילד קטן לפנייהם. תפקידם של ההורים והמחנכים לתת לשאיפות הללו לפרוח ולהתפתח ולא לגדוע אותן. כך היה למשל עם רבי מאיר שפירא מלובלין זצ"ל; שכבר בהיותו ילד קטן עלה בדעתו הרעיון הגאוני של למוד הדף היומי על ידי כלל ישראל, אלא שבתחילה היו מבוגרים ששמעו מפיו את הרעיון ולעגו לו. לימים, כאשר הפך הילד הקטן והיה לרבי מאיר שפירא הידוע והנערץ הגיע הגר"מ שפירא לאותה עיר שבה התגוררו אותם שלעגו לו, הוא זיהה אותם והזכיר להם את הלעג הוא. עוד הוסיף; "כי לא היה חסר הרבה בכדי שיסוג מהרעיון המופלא שלו בשל הצחוק שצחקו עליו". ועם ישראל היה מפסיד אינספור דפי גמרא שנלמדו בזכותו של אותו ילד. סיפור שכזה יכול להתרחש לא רק עם רבי מאיר שפירא אלא עם כל ילד מילדינו. ומרגלא בפומיה של הגה"צ רבי דב יפה מנהלה הרוחני של ישיבת 'כפר חסידיים' כי מרן ה'חזון איש' זצ"ל אמר לו: "שכל בן תורה בימינו הוא בספק להיות מגדולי הדור". אבל יש הורים שאם רואים שבנם עושה מעשים שהם בבחינת; "פְּרָשִׁי כְּנָפִים לְמַעַלָּה" גוערים בו ועלולים הם להפסיד לעם ישראל גדול בתורה. ('עלינו לשבח')

"אַלְהָה פְּקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן מִשְׁפַּן הַעֲדַת" ('שמות' לח כא)

פירש רש"י; שואל הגר"ז אחיו של הגר"ח מוולוז'ין זצ"ל; והלא יש דין שמשכון צריכים להחזיר שנאמר: "עַד בֹּא הַשְּׁמַשׁ תְּשִׁיבֵנּוּ לוֹ... וְהָיָה כִּי יִצְעַק אֵלַי וְשָׁמַעְתִּי כִּי תִנּוֹן אֲנִי" ('שמות' כב כה-כו). וממילא קשה; מדוע עדין לא החזיר לנו הקב"ה את בית המקדש שהוא המשכון? עונה הגר"ז; דבאמת אם היינו צועקים היה

הקב"ה מחזיר לנו כפי שכתוב: "וְהָיָה כִּי יִצְעַק אֵלַי וְשָׁמַעְתִּי" אך אם אנחנו לא צועקים ולא מבקשים או שצועקים ומבקשים אך אומרים: "בית המקדש" ומתכונים לחשבון הבנק, אז בית המקדש עדין לא נבנה. מסופר על הסבא מראדושיץ זצ"ל; שנקלע בצעירותו לבית כפרי פשוט והנה בחצות לילה כשקם לתיקון חצות שמע שבעל הבית ער וחשב לעצמו; אשריכם ישראל יהודי פשוט כזה וקם לתיקון חצות. אך הנה נשמעה אנחה השוברת חצי גופו של אדם והסבא הקדוש חשב לעצמו; כנראה שבעל הבית פה הוא אחד מל"ו צדיקים, כזאת אנחה על חרבן בית המקדש? אחר כך דקות נשמעה שוב אנחה כבדה והסבא הקדוש חשב לעצמו; מכזה תיקון חצות תשאר לי השפעה לכל החיים. לאחר כמה דקות נשמעה שוב אנחה שלאחריה שמע את בעל הבית אומר לאשתו: "כבר אמרתי לך כמה פעמים שלא תתני לי לאכול בערב לפני השינה אוכל מטוגן כי זה עושה לי צרבת". וכונתו של הסבא קדישא היתה ללמדנו; שהרבה פעמים אנו נאנחים על חרבן בית המקדש אבל זה קורה לנו בעיקר כשיש לנו צרבת.

'משל למה' ד; לאדם שנושה משני בנ"א; אחד אוהבו ואחד שונאו. אוהבו, נפרע ממנו מעט מעט. שונאו, נפרע ממנו בבת אחת' ('עבודה זרה' ד.)

חבר נעורים היה לשלמה המלך, מפעם לפעם היה עולה מכפרו לירושלים לשיחת רעים עם המלך. יום אחד התמרמר: "אין זו חברות אמת, שלמה המלך יודע שפת החיות והבהמות ושומר ידיעות לעצמו". ותבע משלמה המלך שילמדו. אמר לו שלמה: "זו מתנה שקיבלתי ממרום, אם תהיה זכאי יתנוה גם לך". אבל החבר לא נתרצה גם לא כשהוזהר שעלולה היא להיות לו לרועץ הכריח את שלמה המלך ללמדו ושב באושר לכפרו. ביקש לרתום את השוורים למחרשה ושמע שהשור אומר לרעהו: "האין בעל הבית יודע שהגשמים יתמהמהו וכדאי לחכות לחדש הבא?" מיד התיר את השוורים, הכל זרעו וגרעיניהם נרקבו והוא זרע כעבור חודש וקצר יבול מבורך. בא לזרוע חיטים ושמע את הציפורים תמהות: "האין האיש יודע שהחיטים לא יצליחו השנה, אלא רק השעורים?" הכל זרעו חיטים

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

ונשדפו והוא זרע שעורים והצליח. הלך מהצלחה להצלחה והקפיד על חברו שלמה המלך: "מדוע סירב ללמדני, מדוע היתה רעה עיניו בהצלחתי, מה טוב שהתעקשתי ולמדתי מפיו". יום אחד שמע את התרנגולת שואלת: "אישי היקר, מדוע כרבותך שמוטה? מה לך עצוב?" ענה התרנגול: "ואיך לא אתאבל אם בעל הבית עומד למות". הדברים הממוהו, עד עתה מצא לכל דבר עצה; לא יזרע החדש אלא בחדש הבא, לא יזרע חיטים אלא שעורים. אבל מה עושים עתה? נזכר שחברו הוא החכם מכל אדם עלה על סוסו ודהר לירושלים התפרץ אל הארמון וקרא: "הושיעה המלך, עומד אני למות. הבה עצה". "הבלים תדבר" הרגיעו שלמה: "כבר כתבתי בספרי; כפי גם לא ידע האדם את עתו" (קהלת' ט יב). "אבל אני יודע" יבב: "התרנגול אמר". נזכר שלמה המלך: "יודע אתה את שפתם. אמרתי לך שאין זה לטובתך". תמה: "אם לא הייתי יודע את שפתם, הייתי מת במיתה חטופה?" אמר לו שלמה המלך: "לא כן הדבר. אם לא היית יודע היית חי עד זקנה ושיבה. ראה נא; אין אדם מושלם, אדם עובר עבירות פעוטות והבורא מנחית עונשים קלים ואיכשהו החשבון מתאזן, אבל עתה מהעונשים התחמקת והמשכת לעבור

עבירות עד שנגדשה הסאה". (הרב שלום מאיר וולך שליט"א)

"החֲדָשׁ הַזֶּה לְכֶם רֹאשׁ חֲדָשִׁים רִאשׁוֹן הוּא לְכֶם לְחֲדָשֵׁי הַשָּׁנָה" (שמות' יב א)

השל"ה הקדוש זי"ע שואל; מה הכפילות כאן; "ראש חֲדָשִׁים" "ראשון הוא לְכֶם"? אלא; ידוע כי ימי חדש ניסן כולם קדושים ואינם כימות חול. וזה נרמז ככתוב; **"החֲדָשׁ הַזֶּה לְכֶם רֹאשׁ חֲדָשִׁים"** ימי החודש הזה כולם קדושים כמו ראש חדש ולא כשאר החודשים שרק ראש חדש קדוש והשאר ימות חול.

הרה"ק רבי צבי הירש מרימנוב זי"ע ביאר; שבניסן ישנם ב' בחינות הנשפעות משמים; הראשונה היא ההשפעה הרוחניות שניתן לאדם להתעוררות בעבודת הבורא ללמוד תורה בטהרה ולעובדו בלב טהור. והיינו; **"החֲדָשׁ הַזֶּה לְכֶם רֹאשׁ חֲדָשִׁים"** שממנו נובע התחדשות רוחניות בלב איש ישראל. ועוד בחינה יש בה; שמתעורר כמו כן שפע גשמיות

לעולם. והיינו דכתיב; **"רִאשׁוֹן הוּא לְכֶם"** שבחדש זה תלויים כל מיני השפעות טובות על דרך שדרשו חז"ל; **"לְכֶם" לכל צרכיכם** (ביצה' כח:)) להנאתכם ולטובתכם בשפע **'בני חיי ומזוני'**.

אמר הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב זי"ע; כל יום משנים עשר הימים הראשונים של חדש ניסן מורה על חדש אחד מחדשי השנה הבאה. יום הראשון הוא כנגד חודש ניסן. השני הוא כנגד איר. וכן הלאה.

וכבר ידוע שהרה"ק רבי יעקב ה'חזוה מלובלין' זי"ע היה כותב; בחדש ניסן ברוח קדשו בכל יום מה יהיה בכל חדש. ובאותה השנה שנתבקש לישיבה של מעלה (תשעה באב תקעח) לא כתב אלא רק עוד חדש אב. וסיים בכתיבתו; עד כאן טוב מכאן ואילך כולו טוב. הרה"ק בעל ה'אבני נזר' זי"ע היה אומר; שבחדש ניסן הימים כל כך קדושים ויקרי ערך עד ששעה אחת ליום יחשב. וכך הוא כותב באחת מתשובותיו הידועות בשו"ת 'אבני נזר' לאחד משואליו; **'יקרתו הגיעני ערב שבת בין השמשות דבר אשר ביקש לו על איזה ספקות במילי דפסחא אם כי הקשה לשאול כי ימים אלו יקרי הערך שעה ליום יחשב. על כל זה לאשר ביקש מאד להשיב לו להיות לו עונג ושמחת יום טוב לקחתי מעט פנאי...'** ■

חדש הגאולה

ופסקו והתחילו לספר במעשה גן עדן ומבקשים לפני הקדוש ברוך הוא ליתן חלקם של ישראל בגן עדן. עלה לשיביעי; ומצא אופנים ושרפים וגלגלים ומלאכי רחמים ומלאכי חסד וצדקה ומלאכי רתת וזיע, מיד אחז משה בכסא הכבוד, התחילו לקרוא במעשה יום שביעי; **"וַיִּכְלְוּ"** (בראשית' ב א) ופסקו והתחילו לספר בשבחה של תשובה. ללמדך; שתשובה מגעת עד כסא הכבוד, שנאמר: **"שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל עַד ה' אֱלֹהֶיךָ"**. ('ארחות צדיקים' שער התשובה) ■

עלה לשני; ומצא חבילות של מלאכים וקורין מעשה יום שני ופסקו והתחילו לספר בשבחה של תורה ושל ישראל. עלה שלישי; ומצא מלאכים וגדודים קורין במעשה יום שלישי ופסקו והתחילו לספר בשבחה של ירושלים. עלה לרביעי; ומצא אראלים קורין במעשה יום רביעי ופסקו והתחילו לספר בשבחו של משיח. עלה לחמישי; ומצא מחנות מחנות קורין במעשה יום חמישי ופסקו והתחילו לספר בעצבונה של גיהנם. עלה לשישי; ומצא שם מלאכים והיו קורין במעשה יום ששי

"החֲדָשׁ הַזֶּה לְכֶם רֹאשׁ חֲדָשִׁים" (שמות' יב א)

'אמר להם: "חדשו מעשיכם ותהיו ראשי ואם לאו..."' ('ילקו"ש' שמות' יב קצא)

'אמר רבי לוי: "גדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד, שנאמר: "שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל עַד ה' אֱלֹהֶיךָ" ('הושע' יד ב) ('ימא' פו.). ואמרו רז"ל: **"כשעלה משה לרקיע הראשון; מצא כתות של מלאכים, פתחו לפניו ספר תורה וקראו מעשה יום ראשון ופסקו והתחילו לספר בשבחה של תורה.**

צניעות

הנשים' בתערובות ואספו כסף רב. חרה הדבר לאבי הנביאים ואמר: **"איש נאִשָּׁה אל יֵעָשׂו עוֹד"** שלא יביאו בתערובות. ומה קרה? **"וַיִּכְלָא הָעַם מִקְבִּיא"** ('שם' לו ז). ואף על פי כן; **"וְהַמְלִאכָה הִתְהַלְּכָה בְּעַם..."** **וְהוֹתֵר"** ('שם' ז). וה' יעזור להולכים בתמים ולא נסבול חלילה מכך שנשמור על גדרי אבותינו ונעמוד על משמר הצניעות". (הרב שלום מאיר וולך שליט"א) ■

אלא בכפוף לתנאי הצניעות שאם לא כן תהיה זו מצוה הבאה בעבירה ויבוא השטן ויתיצב בתוכם". אמרו לו: "הקשית לשאול רבנו, זמנים חדשים הגיעו ואם לא תתפרץ המחיצה לא יבאו". חייך הרבי ואמר: "לא זמנים חדשים הם כי אם ישנים נושנים. הן הדברים רמוזים בתורה כאשר ביקש משה רבנו את נדבת העם נאמר: **"וַיִּבְאֹו הָאֲנָשִׁים עַל הַנָּשִׁים"** (שמות' לה כב) רש"י; **'עם**

"הולך בתם ללך גטח ומעקש דַּרְכֵיךָ ויָדַע" ('משלי' י ט) **"וְהַמְלִאכָה הִתְהַלְּכָה בְּעַם..."** ('שמות' לו ז)

מעשה ובאו פרנסי העיר אל הרה"ק האמרי חיים מויז'ניץ זצ"ל ודנו עמו על מצוקת החינוך הטהור. נימנו וגמרנו לערוך אסיפת התרמה, ערב חגיגי למען החינוך התורני. נענה הרבי ואמר: "הכל טוב ויפה בתנאי אחד שהכנס לא יהיה מעורב

לשרוף עיר שלמה...

'אל תהי בז לכל אדם ואל תהי מפליג לכל דבר, שאין לך אדם שאין לו שעה'
(אבות' ד ג)

'ניקיו הפרכים פרכשי כנפים למעלה'
(שמות' לו ט)

'כרובים, דמות פרוץ תינוק להם'
(רש"י כה יח)

בעיר סלוצק היה ילד המכונה 'יוסלה השובב', כולם הכירוהו וידעו אודותיו; ילד עילוי מבורך כשרונות, בעל ראש ברזל, אבל דא עקא שהוא שובב גדול עד מאד ואינו מסוגל להתרכז וכמעט שאינו יושב על ספסל הלימודים ב'חדר' כשאר בני הילדים בני גילו, לומד משהו בקושי רב וכל היום מתעסק הוא עם היונים על גגות הבתים ועם הכלבים ברחובות, הולך לשחות בנהר עם נערי הגוים חבריו...

והנה יום אחד בהיותו בן שנים עשרה, הוא עבר במרוץ השובבות שלו ליד אחד הבתים בעיר והוא קולט מתוכו גערה חזקה, יוסלה אינו מתעצל מיד טיפס על החלון והציץ לתוך הבית וראה איך אבא מכה את בנו שסרח באמרו: "מה אתה חושב? אני אתן לך שתגדל 'פרא אדם' כמו 'יוסלה השובב'? ... בשום אופן לא אתן לך לגדול כך". נדהם יוסלה ממה ששמעו אזניו בזה הרגע **וחשב לעצמו:** "מה? עד כדי כך הגעתי שכבר נעשיתי שם דבר לגנאי בכל סלוצק, **עד שאם ילד חוטא מטיחים בו:** "אל תגדל כיוסלה?" אם כך מוכרחים לשנות את כל התדמית, היה לא תהיה כך". **משם הלך יוסלה לאביו ואמר לו:** "אבא, החלטתי שאני נוסע ללמוד בישיבה".

תדהמה נפלה על אביו בשמעו זאת, הלא הוא הכיר את יוסלה שלו על בוריו **ומיד חשב לעצמו:** מי יודע איזה מעשה קונדס נרקם במחו ומי יודע מה הוא מתכנן עוד לעשות?! **ולכן דחה אותו בתוקף:** "אל תבלבל לי את המח, לך ליונים ולכלבים שלך והנח לי". **אבל יוסלה עמד על שלו ואינו מרפה:** "אבא, אני אומר לך בכל הרצינות אני רוצה ללכת לישיבה ואם לא תתן לי אסע לבד". אביו הבין מיד כי אם הוא אומר שילך לבד, חזקה עליו שילך, נעצר אפוא, **חשב וחשב הביט בתוך עיניו של הילד ואמר לעצמו:** "נדמה לי שהפעם אלו דיבורים רציניים". **לאחר כמה רגעים של שקט שאל אותו:** "ולאיזו ישיבה אתה רוצה לנסוע?" **השיב הילד:** "לוואלוז'ין". **לא יכל אביו להתאפק ופרץ בצחוק רם:** "לוואלוז'ין?! לא למדת כלום. בשביל להתקבל לוואלוז'ין צריכים לדעת שני סדרים בגמרא על בוריים ואתה אפילו דף

אחד של גמרא אינך יודע". "אבא", אמר יוסלה **בנחישות ובהחלטיות:** "לא אכפת לי שום דבר, אני רוצה להכנס לוואלוז'ין ולהתחיל ללמוד ואם לא תתן לי אסע לבד". ראה האבא שלא יוכל כבר להשפיע עליו לשנות את החלטתו, נתן לו מעט כסף ארוז לו חבילה מחפציו והוא יצא לדרך. יוסלה עזב את הבית ויצא לדרכו, חלק מן הדרך הוא עשה בעגלה מזדמנת חלק עשה ברגל אבל כעבור שלשה ימים הוא הגיע לוואלוז'ין, **בהגיעו לוואלוז'ין הלך מיד אל הישיבה נכנס לחצר גדולה ושאל בחורים היכן חדרו של ראש הישיבה וכולם מסתכלים עליו;** נער בן שנים עשרה פוסע לו בנחישות כזאת ושואל על ראש הישיבה, אבל הם הראו לו. יוסלה נגש לדלת ונקש עליה **וכאשר השיבו לו:** "הכנס". **נכנס ואמר:** "שלום עליכם" **ורבי חיים ענה לו:** "עליכם השלום". "מה רצונך נערי?" **שאל ראש הישיבה ויוסלה ענה:** "אני רוצה להיכנס לישיבה". רבי חיים היה רגיל לעילוים שמתדפקים על הישיבה בצעירותם **ולכן היתה שאלתו הבאה:** "ומה אתה יודע, נערי?" **ענה לו יוסלה:** "אני לא יודע דבר, אבל אני רוצה ללמוד". התבונן רבי חיים בעינים הנוצצות והתוססות של הנער... **והבין שטמון כאן עתיד, מיד צבט על לחיו ואמר לו:** "אם תרצה תוכל, קום והכנס לישיבה". יוסלה לא עשה שום שטות אלא מיד נכנס והתישב ללמוד, **רבי חיים העמיד לו מלמדים לכל דבר;** לחומש למשניות ולגמרא. ויוסלה התחיל להתעניין ולבדוק, לחפש ולחטט ושקע בלמודו בצמאון עז שלא נמצא כדוגמתו עד שמקץ שלשה חדשים הוא כבר התישב על רגליו והתחיל ללמוד בצורה מסודרת ובהתמדה גדולה.

עברו שנתים את בר המצוה שלו חג בישיבה וכשנעשה בן ארבע עשרה כבר היה בחור למדן לכל דבר. הוא המשיך ללמוד בהתמדה ובשקידה, כבר למד היטב גמרא רש"י תוספות ואף הצטרף אל החוג המיוחס של 'שמונה עשרה', זה היה מושג ידוע בוואלוז'ין, **כלומר;** המדובר היה בבחורים שלומדים ח"י שעות ביממה. בהיכל ישיבת וואלוז'ין היו עמודים מרובעים ואותם בחורים המתמידים ביותר קבעו להם את מקומם ליד עמודים אלו כדי שלא יופרעו מחמת המסתובבים, הם למדו שמונה עשרה שעות ביממה ורק שש שעות הותרו לעצמם לכל הדברים האחרים, כולל אכילה ושינה וכל השאר, **בין אלה קנה לו יוסלה את השם;** 'ר' יוסלה דער אכצענער'.

כעבור כמה שנים כשיסלה כבר התפרסם ללמדן גדול ויהי היום הוא מקבל מכתב מאמו שלא בישר טובות; אביו היה חייט ועסק במלאכתו בחנות שנצבה בין שורה ארוכה של חנויות החייטים בעיר סלוצק והנה כותבת אמו שפרצה שריפה בעיר וכילתה את כל חנויות החייטים ובתוכן גם חנותו של אביו שאף היא הפכה למאכולת אש... **פנתה האם לבנה ובקשה:** "אתה כבר בחור מבוגר, כבר למדת הרבה, עכשו עת מצוקה למשפחה, חזור נא הביתה ועזור לאביך לשקם מחדש את פרנסתו". גדולה היתה מועקתו של יוסלה לאחר שקרא את המכתב, פניית אמו הנרגשת נגעה ללבו **אבל מצד שני;** הוא כבר קנה לעצמו מעמד נכבד בלמוד התורה וכיצד זה ילך ויסגור עכשיו את הגמרא ויסע הביתה? בצר לו נכנס אל ראש הישיבה, הראה לו את המכתב ושאל מה יעשה במצב שנוצר? רבי חיים קרא את המכתב בעיון, אנהח כבדה נעתקה מלבו **וכעבור מספר רגעים אמר לו:** "שמע בקולי וחזור ללימודיך". יוסלה לא היסס, שמע לקול רבו וחזר ללמודו ומה שנוגע לאמו עשו מה שיכלו לעשות כדי לשפר קצת את מצב הפרנסה שם ומן הסתם גם המציא לו רבי חיים מעט כסף שישלח להם.

עבר איזה זמן ושוב מקבל הוא מכתב מאמו מכתב ספוג תוכחה ומוסר; לא שמעת לי ולא חזרת הביתה ועכשיו המצב נהיה גרוע יותר משהיה; אבא חלה מרוב עגמת נפש, בוא הביתה לפחות עכשיו. עתה גברה מועקתו עוד יותר וכמובן הוא נכנס לרבי חיים ושוב הראה לו את המכתב, **הפעם ראש הישיבה נאנה אנהח יותר עמוקה באמרו לו:** "אינני יכול לומר לך שום דבר, אבל שמע בקולי לא תתחרט, חזור ללימודיך". אם ראש הישיבה אומר אין שום היסוס אצל יוסלה ושוב חזר ללמודיו, **אלא שכעבור זמן לא רב הוא מקבל מכתב שלישי מאמו;** אבא נפטר. יוסלה לא יכל להתאפק ומיד התייפח בבכי מר על פטירת אביו. ולא רק על זה אלא שמי יודע, אולי הוא הגורם למותו? מיהר שוב ונכנס לרבי חיים בבכי מר ולאחר שסיפר לו מה קרה בכה רבי חיים עמו יחד, **אבל כעבור מספר רגעים אמר לו רבי חיים:** "לא אוכל לומד לך דבר, אבל לך ותשב 'שבעה' ואח"כ חזור ללימודיך". וגם הפעם הוא שמע בקולו, ישב 'שבעה' וכתב לאמו דברי ניהומים שהוא מצטער כמותה בצער... ושלח לה כסף לפרנסתה אבל אחת היא ולא יוכל לעשות אחרת ממה שצוה לו רבו היינו; לשוב ולהתמיד בתורה כמו בכל

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

לנסות את יוס'לה שעזב את כל מעשי השוכבות והוא נעשה אדם גדול. צריכים להביאו לידי נסיון לראות היעמוד בהחלטתו ובקבלתו. בשמים נתנו רשות לשרוף את כל חנויות הרהיטים כאשר המכוון הוא לחנותו של אביך. אני הבנתי שאתה צריך לעמוד בנסיון אבל לומר לך לא יכולתי, אז אמרתי לך: "שמע לי ולא תתחרט" והנה שוב בא השטן והחלה את אביך וכשבאת אלי במצב זה נאנחתי יחד איתך אבל עניתי כפעם הראשונה ואתה שמעת לי ועמדת בנסיון ושוב בא השטן ולקח את אביך מן העולם וגם כאן עמדת בנסיון על אף שהיה נסיון קשה ביותר שהיה נראה שלא תוכל לעמוד בנסיון כזה... וסיים רבי חיים מואלוז'ין: "מאושר עתה אביך בגן עדן, הוא שמח בתורה שאתה לומד..."

מספר הרב מבריסק: "רבי חיים מואלוז'ין הוסיף אז ואמר: "דעו לכם חברי קהילת סלוצק ורבי יוס'לה, יתכן ואפשרי הדבר שיתנו רשות לשטן לשרוף עיר שלמה ובלבד ליטול בחור אחד מן הישיבה". ■

לו יוס'לה? היודעים אתם מה היה איתו ומה קרה לו? **ענו החברים בחיוד: "כן, אנחנו נזכרים שהיה ילד כזה שובב ופרחה שעשה כל מעשי הקונדס שבועלם, אבל מזה כמה וכמה שנים שהוא נעלם ואיננו ואין אנו יודעים לאן נעלם". "אם כך" אמר רבי חיים: "ר' יוס'ל תקום נא" והוא פנה לחברי הקהילה ואמר להם: "זהו יוס'לה והוא הרב שלכם" והוא התחיל לשבח אותו בכל השבחים וסיים **בשאלו אותם: "האם אתם מסכימים?" השיבו כולם: "בודאי, אם הרב אומר, בודאי".** הלכו והביאו יין ומזונות, שתו 'לחיים' ואיחלו 'מזל טוב' וכתוב לבם **ביין השמייע רבי חיים כמה מילים: "ר' יוס'ל, אתם זוכרים כאשר באתם וסיפרתם לי שנשרפה החנות בתוך כל החנויות ולא ידעת מה לעשות בדבר, בקשה אמך שתחזור הביתה ואני אמרתי שאיני יודע מה לומר, מדוע עניתי לך כך?"! "ובכן" המשיך רבי חיים: "הבנתי שזהו בגדר; **"נבוא גם השטן פתוקם"** ('איוב' א ו) כנאמר אצל איוב והשטן אמר שצריכים****

השנים הקודמות. ואכן לאחר שבעת ימי האבלות שב כרגיל ללמדו ביישיבה. עברו עוד כמה שנים ונפטר רבה של סלוצק, בתום ימי האבל באו חמישה מחברי קהילת סלוצק לוואלוז'ין נכנסו לרבי חיים ובקשו ממנו שיבחר להם רב שישב במקומו של הרב שנפטר תוך שהם מבטיחים כי ידאגו לכל צרכיו, הם יחתנו אותו יבנו לו בית נכון לפי כבודו ויתנו לו כל הצריך העיקר שיוכל לשבת על כסא ממלכתו כראוי וכהוגן. **ענה להם רבי חיים: "המתינו, יש לי רב בשבילכם".** ומיד שלח וקרא לרבי יוס'לה וכאשר נכנס לחדר קם רבי חיים לפניו מלוא קומתו ואנשי הקהילה יצאו מכליהם מרוב התפעלות על הכבוד שרבי חיים, גדול הדור, ראש ישיבת וואלוז'ין חולק כבוד גדול כ"כ לאחד מתלמידיו הצעירים ולא די בכך **אלא שרבי חיים פונה לר' יוס'לה ואומר לו: "גש אלי".** וכשגש הושיבו על ידו. **לאחר שישב פנה רבי חיים בחיוד לחברי קהילת סלוצק: "האם זוכרים אתם שהיה אצלכם ילד מאד שובב שקראו**

סדר פסח תימני / ספרדי לצפייה

במחיר 10 ₪

להשיג ב"שופר"

03-6777779

בס"ד
ארגון 'שופר' מתכבדים להודיעכם
על סופ"ש ששי-מוצ"ש
פרשת 'ויקהל פקודי' כו' אדר ב' 08/03/08
אמנון יצחק בהשתתפות הרב שליט"א ורכנים נוספים
במלון מדיסון * דלאקס רח' העליה 17 נהריה**
נותרו חדרים אחרונים
לתשומת ליבך: כל ביטול שיתבצע לאחר שבוע מן ההרשמה כרוך בעמלת ביטול
הרישום בימים א-ה בין השעות 09:00 - 15:30
03-6777779 שלוחה 557/516
בברכה, 'שופר- ארגון להפצת יהדות